

باسمه تعالی

سوالات متن درس ششم فلسفه ی دوازدهم انسانی

*** کانال آموزش فلسفه دوازدهم انسانی در پیام رسان گپ ***

<https://gap.im/falsefe۱۲>

لینک کانال در پیام رسان گپ

خلیل شبانی نژاد دبیر فلسفه و منطق – شهرستان لامرد

خدا در فلسفه (۲)

صفحه ۴۱ تا ۵۱

سوالات متن

۱- بحث فیلسوف، تا چه زمانی فلسفی است؟ ص ۴۱

بحث فیلسوف، خواه مسلمان، خواه مسیحی و یا پیرو هر مسلک دیگر درباره خدا، تا وقتی فلسفی است که:

۱- از روش فلسفه، یعنی استدلال عقلی استفاده کند

۲- نتایج تفکر خود را به صورت استدلالی عرضه نماید.

۲- فیلسوف معتقد به خدا چه خصوصیت و ویژگی دارد؟ ص ۴۱

فیلسوف معتقد به خدا، از طریق استدلال به خدا اعتقاد پیدا کرده است و از همین طریق هم از خدا دفاع می کند

۳- فیلسوفان مسلمان برای اثبات وجود خدا از چه راههایی استفاده نموده اند؟ ص ۴۱

فیلسوفان مسلمان، از فارابی تا ملاصدرا و فلاسفه معاصر، نظرشان براین است که اثبات وجود خدا از طریق استدلال عقلی امکان پذیر است. از همین رو، هرکدام از این فلاسفه تلاش کرده اند با بیانی بسیار دقیق، استدلال های طرح شده را توضیح دهند یا

استدلالی جدید ارائه کنند

۴- استدلال فارابی برای اثبات وجود خدا بنویسید. ص ۴۲

الف) در جهان پیرامون ما اشیایی هستند که وجودشان از خودشان نیست و معلول چیزهای دیگرند.

ب) هر چیزی که وجودش از خودش نباشد و معلول باشد، حتما علتی دارد که مقدم بر خود اوست و به او وجود و هستی می دهد.

ج) اگر معلولی که اکنون موجود است علتی داشته باشد که آن علت هم خودش معلول باشد، و عدوباره علتی داشته باشد و به ناچار، این معلول هم علت دیگری دارد. حال اگر این علت دوم هم معلول باشد، برای موجود شدن به علت سومی نیازمند است. اگر این سلسله علت ها بخواهد تا بی نهایت پیش برود، یعنی منتهی به علتی نشود که معلول دیگری نباشد، (علت العلل) در اینصورت «تسلسل علل نامتناهی» پیش می آید.

د) تسلسل علل نامتناهی عقلا محال است؛ زیرا اگر سلسله علت ها بخواهد تا بی نهایت به عقب برگردد بدین معناست که آغاز و ابتدایی در کار نیست؛ و علت العلل که خود فقط علت است و معلول هیچ علت دیگری نیست در اینصورت اصلا چیزی پدید نمی آید تا نوبت به معلولی برسد که اکنون پیش روی ماست.

۵- تسلسل علل نامتناهی را تعریف نمایید. ص ۴۲

به علت توجه خاص ابن سینا، این بحث با عنوان «مغایرت وجود و ماهیت» این نظر، پایه یکی از برهان های ابن سینا در اثبات وجود خدا به نام برهان «وجوب و امکان» نیز می باشد

۶- چرا تسلسل علل نامتناهی عقلا محال است؟ ص ۴۲

زیرا اگر سلسله علت ها بخواهد تا بی نهایت به عقب برگردد بدین معناست که آغاز و ابتدایی در کار نیست؛ و علت العلل که خود فقط علت است و معلول هیچ علت دیگری نیست در اینصورت اصلا چیزی پدید نمی آید تا نوبت به معلولی برسد که اکنون پیش روی ماست.

به بیان دیگر: اگر سلسله علت ها تا بی نهایت به عقب برگردد، به معنی آن است که باید بی نهایت موجود پدید بیاید تا نوبت به معلول پیشروی ما برسد و هیچگاه بی نهایت و چنین چیزی امکان پذیر نیست.

۷- استدلال ابن سینا برای اثبات وجود خدا معروف به برهان وجوب و امکان را بنویسید. ص ۴۴

- ۱- وقتی به موجودات این جهان نگاه می کنیم، می بینیم که این موجودات در ذات خود نسبت به وجود و عدم (بودن و نبودن) مساوی اند؛ هم می توانند باشند و هم می توانند نباشند. به عبارت دیگر، این موجودات ذاتا ممکن الوجودند.
- ۲- ممکن الوجود بالذات، برای اینکه از حالت تساوی میان وجود و عدم درآید و وجود برای آن ضروری گردد و موجود شود، نیازمند به واجب الوجود بالذات است (یعنی موجودی که وجود، ذاتی او باشد و خودش ممکن الوجود نباشد).
- ۳- پس، موجودات این جهان به واجب الوجودی بالذات وابسته اند که آنها را از حالت امکانی خارج کرده و پدید آورده است. (آن واجب الوجود بالذات خداست).

۸- واجب الوجود بالغیر را تعریف نمایید؟ ص ۴۴

الف) در جهان پیرامون ما اشیایی هستند که وجودشان از خودشان نیست و معلول چیزهای دیگرند. اشیای جهان، چون ذاتا ممکن الوجودند، برای موجود شدن به وجودی نیاز دارند که خودش واجب الوجود بالذات باشد و خودش نیازمند دیگری نباشد تا آنها را از حالت امکانی خارج کند و وجود را برای آنها ضروری و واجب نماید. بنابراین، اشیای جهان «واجب الوجود بالغیر» هستند

۹- واجب الوجود بالذات را تعریف نمایید؟ ص ۴۴

ذاتی است که وجود برایش ضرورت دارد و این ضرورت، از ناحیه خود آن ذات است نه از ناحیه یک امر بیرونی.

۱۰- امکان فقری یا فقر وجودی را تعریف نمایید. ص ۴۶

همه موجودات و واقعیات این جهان عین وابستگی و نیازمندی هستند و «وابستگی» و «نیازمندی به غیر» سراسر وجود واقعیات را فراگرفته است. این وابسته بودن و نیازمندی را «امکان فقری» است.

۱۱- استدلال ملاصدرا را برای اثبات وجود خدا بنویسید. ص ۴۶

- ۱- به هر موجودی که نگاه می‌کنیم، وجودش عین وابستگی و نیاز است.
- ۲- هر موجود که وابسته و نیازمند باشد، باید به وجودی متصل باشد که در ذات خود، غیرنیازمند و برخوردار باشد و فقیر و نیازمند نباشد.
- ۳- پس موجودات این جهان وابسته به وجودی بی‌نیاز و غیروابسته هستند.

۱۲- برهان امکان فقری یا فقر وجودی چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟ ص ۴۶

طبق نظریه «امکان فقری» یا «فقر وجودی»، جهان هستی یکپارچه نیاز و تعلق به ذات الهی است و از خود هیچ استقلالی ندارد.

اگر ذات الهی آنی پرتو عنایت خویش را بازگیرد، کل موجودات نابود میگردند و نور آنها خاموش می‌شود.

۱۳- منظور از معناداری حیات در میان فلاسفه مسلمان چیست؟ ص ۴۷

بحث دیگری که فلاسفه مسلمان در کنار اثبات وجود خدا داشته‌اند، بحث درباره تأثیر این اعتقاد در زندگی انسان و نقش آن در معنا بخشی به حیات بشری است
انسان باید ابتدا وجود خدا را از طریق عقل و تفکر و اندیشه پذیرفت و سپس با وی ارتباط معنوی برقرار کرد و یک زندگی معنادار و متعالی را سامان داد. زمانی اعتقاد به خدا می‌تواند به زندگی معنا دهد و انسان را وارد مرتبه‌ای برتر از زندگی کند که واقعا او را از یک راه معقول و درست پذیرفته باشد. البته پذیرش هر کس به اندازه قدرت علمی و فکری اوست.
این موضوع شبیه وجود آب و نقش آن در حیات جسمانی بشر می‌باش، بشر ابتدا از طریق حواس به وجود آب پی می‌برد و آن را یک امر واقعی می‌یابد؛ آنگاه این آب واقعی را می‌نوشد. این آب واقعی است که نیاز او را برطرف می‌کند و سیرایش می‌سازد.

۱۴- معیار های یک زندگی معنا دار از نظر یک فیلسوف الهی بنویسید. ص ۴۷

- ۱- جهان را غایت مند بیابد و این غایت مندی را توضیح دهد.
- ۲- انسان را موجودی هدفمند بشناسد و این هدف را مشخص کند.
- ۳- برای انسان گرایش به خیر و زیبایی قائل شود و بداند که این خیر و زیبایی یک امر خیالی نیست، بلکه در یک حقیقت متعالی (یعنی خدا) وجود دارد.
- ۴- آرمانهای مقدس و فراتر از زندگی مادی را معتبر و درست بداند.
- ۵- در برابر یک وجود متعالی و برتر احساس تعهد و مسئولیت داشته باشد.

۱۵- عشق از نظر ابن سینا تعریف نمایید. ص ۴۸

هر یک از ممکنات به واسطه حقیقت وجودش، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است و بر حسب فطرت خود از بدی‌ها گریزان. همین اشتیاق ذاتی و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات و مخلوقات است، عشق می‌نامیم

۱۶- آیا عشق و محبت اختصاص به انسان دارد؟ و منشأ آن از نظر ابن سینا کجاست؟ ص ۴۸

ابن سینا اعتقاد دارد که که عشق و محبت به خیر و زیبایی اختصاص به انسان ندارد و هر موجودی در این جهان بهره مند از جاذبه عشق الهی است و اوست که چنین عشقی را در کنه و ذات جهان هستی به ودیعت نهاده است.

سوالات جا خالی

- ۱- ابن سینا می گوید: واجب الوجود بر دو قسم و است. ص ۴۴
- ۲- فلاسفه بعد از ابن سینا، هم در جهان اسلام و هم در اروپا، برهان ابن سینا در اثبات واجب الوجود را برهانی بسیار قوی برای اثبات وجود خداوند دانسته و آن را نامیده اند. ص ۴۵
- ۳- در میان فلاسفه غرب در بحث مغایرت وجود و ماهیت از ابن سینا تبعیت می کرده است،
- ۴- در میان فلاسفه غرب برهان وجوب و امکان ابن سینا را در اثبات وجود خدا را نیز در اروپا گسترش داد. ص ۴۵
- در جهان اسلام نیز فلاسفه ای مانند و و و از برهان وجوب و امکان ابن سینا را در اثبات وجود خدا استفاده کرده اند. ص ۴۵
- ۵- از نظر ملاصدرا وجود دوگونه است: ۱- ۲- ص ۴۶

در پناه حق پیروز و موفق و سربلند باشید